

V Josefově dílně, část I.

Homilie zakladatele Opus Dei ze slavnosti svatého Josefa 19. března 1963, která byla uveřejněna v knize Jít s Kristem. Část první

14.03.2021

39 Celá církev uznává svatého Josefa za svého ochránce a patrona. Po staletí, vždy když se o něm mluví, se zdůrazňují různé stránky jeho života, to, že byl věrný poslání, které mu Bůh svěřil. Já ho proto už mnoho let přátelsky nazývám: *Náš otec a pán.*

Svatý Josef je opravdu otec a pán, který ochraňuje a provází na pozemské pouti ty, kdo ho uctívají, stejně jako ochraňoval a provázel Ježíše, když dospíval v muže.

Budeme-li jej uctívat, zjistíme, že tento svatý patriarcha je i učitelem duchovního života: učí nás totiž poznávat Ježíš, žít s ním, cítit se součástí Boží rodiny. Toto nás učí svatý Josef, který byl normálním mužem, otcem rodiny, pracujícím člověkem, vydělávajícím vlastníma rukama na živobytí. To je pro nás důvodem k zamyšlení i k radosti.

Dnes tedy slavíme jeho svátek a já bych chtěl připomenout jeho osobu i to, co o něm říká evangelium, abychom tak mohli lépe porozumět též tomu, co nám skrze prostý život muže Panny Marie sděluje Bůh.

Svatý Josef v evangeliích

40 Svátý Matouš i svatý Lukáš mluví o svatém Josefu jako o muži, který

pocházel ze vznešeného rodu izraelských králů Davida a Šalomouna. Podrobnosti tohoto jeho původu jsou historicky poněkud nejasné: nevíme, který z obou rodokmenů, jež uvádějí evangelisté, patří Marii, Ježíšově tělesné matce, a který sv. Josefovi, který byl Ježíšovým otcem podle židovských zákonů. Ani nevíme, zda rodné město sv. Josefa byl Betlém, kam se šel zapsat, nebo Nazaret, kde žil a pracoval.

Víme naopak, že nebyl bohatý: byl to dělník jako miliony mužů na celém světě. Vykonával vyčerpávající a skromnou práci, kterou si pro sebe vybral i Bůh, když na sebe vzal naše tělo a rozhodl se žít třicet let jako jeden z nás.

Písmo svaté říká, že Josef byl řemeslníkem. Někteří církevní otcové to upřesňují a tvrdí, že byl tesařem. Sv. Justin, když mluví o práci v Ježíšově životě, uvádí, že

vyráběl pluhy a jařma. Z toho snad vychází svatý Isidor Sevillský a vyvozuje, že sv. Josef byl kovářem. V každém případě to byl dělník, který pracoval pro své spoluobčany, který měl po letech úsilí a potu šikovné ruce.

V evangelijním vyprávění poznáváme velkou lidskou Josefovou osobnost: ani na okamžik se nám nejeví jako člověk malomyslný nebo bojící se života. Naopak: umí čelit problémům, úspěšně zvládat obtížné situace, odpovědně a iniciativně na sebe vzít úkoly, které jsou mu svěřeny.

Osobně nesouhlasím s tradičním vyobrazováním svatého Josefa jako starce, i když se tak jistě dělo s dobrým úmyslem, aby se zdůraznilo Mariino neporušené panenství. Já si ho představuji jako člověka mladého, plného síly, snad o několik let staršího než Panna Maria, ale na

vrcholu životních sil a plného životní energie.

Aby člověk dovedl prožívat ctnost čistoty, nemusí přece čekat, až bude starý nebo pozbyde sil. Čistota se rodí z lásky a ani fyzická zdatnost, ani radost mládí není na překážku čisté lásce. Svatý Josef měl mladé srdce i tělo, když uzavřel manželství s Marií, když se dozvěděl tajemství jejího božského mateřství, když žil vedle ní a respektoval panenskou neporušenost, kterou chtěl Bůh zanechat světu jako další znamení svého příchodu mezi lidské tvory. Kdo není schopen takovou lásku pochopit, ten ví velmi málo o tom, co je to opravdová láska a nezná vůbec ani smysl křesťanské čistoty.

Josef byl, jak už jsme řekli, galilejský řemeslník, muž jako každý jiný. A co může od života čekat člověk ze zapadlé vesnice, jako byl Nazaret? Pouze každodenní práci, stále

stejnou námahu! A po celodenní práci chudý a malý domek, kde by mohl znovu načerpat síly pro práci dalšího dne.

Ale jméno Josef znamená v hebrejštině „*at' Bůh přidá*“. Bůh přidává ke svatému životu těch, kdo plní jeho vůli, nečekané rozměry; to důležité, co dává všemu hodnotu, to božské. Bůh přidal k pokornému a svatému Josefovu životu – odvažují se to tak říci – život Panny Marie a Ježíše, našeho Pána. Bůh se nikdy nenechá překonat ve velkorysosti. Josef, stejně jako Maria, jeho manželka, mohl právem pronést tato slova: *Quia fecit mihi magna potens est*, učinil mi veliké věci ten, který je mocný, *quia respexit humilitatem*, neboť shlédl na mou nepatrnost (srov. Lk 1,48–49).

Josef byl obyčejný člověk, kterému Bůh svěřil, aby vykonal veliké věci. Uměl prožívat všechny jednotlivé

události svého života podle Boží vůle. Proto Písmo svaté Josefa chválí a říká o něm, že byl spravedlivý (srov. Mt 1,19). A v hebrejštině spravedlivý znamená bohobojný, bezúhonný Boží služebník, který plní Boží vůli (srov. Gn 7,1; 18,23–32; Ez 18,5; Př 12,10). Jindy slovo spravedlivý znamená dobrý a dobročinný (srov. Tob 7,5; 9,9). Jedním slovem, spravedlivý je ten, kdo miluje Hospodina a tuto lásku projevuje plněním jeho přikázání a celoživotní službou svým bratřím, ostatním lidem.

Josefova víra, naděje a láska

41 Spravedlnost nespočívá v pouhé poslušnosti zákona: spravedlnost musí vyrůstat zevnitř, musí být hluboká, živá, protože *spravedlivý... bude žít pro svou věrnost* (Hab 2,4). Žít z víry: tato slova, která mnohokrát používá sv. Pavel, se vrchovatou měrou uskutečnila u sv. Josefa. Jeho plnění Boží vůle není ani

rutinérské, ani formalistické, ale spontánní, hluboké. Zákon, podle kterého žil každý pravověrný žid, pro něho nebyl pouhou sbírkou zákonů ani chladným souborem předpisů, nýbrž vyjádřením vůle živého Boha. Proto dovedl poznat Boží hlas, když ho nečekaně a překvapivě uslyšel.

Život tohoto svatého Patriarchy byl životem prostým, ale nikoliv životem lehkým. Po čase plném úzkosti se dozvídá, že Mariino dítě bylo počato působením Ducha svatého. A toto dítě, Boží Syn, tělesně pocházející z Davida, se posléze narodí v jeskyni. Jeho narození sice slaví andělé a z dalekých zemí se mu přicházejí poklonit významné osobnosti, avšak judský král si přeje jeho smrt. Je nutno uprchnout. Boží Syn je zdánlivě bezbranné dítě, které bude žít v Egyptě.

42 Když sv. Matouš vypráví ve svém evangeliu o těchto událostech,

zdůrazňuje, jak Josef věrně a bez váhání plní všechny Boží příkazy, i když smysl těchto příkazů se mu jistě mohl zdát nejasný nebo mu byl skryt jejich vztah k ostatním Božím záměrům.

Církevní Otcové i duchovní autoři často vyzdvihují tuto pevnou Josefovou víru. Svatý Jan Zlatoústý říká o slovech anděla, který Josefovi poroučí utéci před Herodem do Egypta (srov. Mt 2,13) toto: *Když to Josef uslyšel, nepohoršil se, ani neřekl: to vypadá jako nějaká záhada. Ty sám jsi mi přece nedávno řekl, že On zachrání svůj lid, a teď není schopen zachránit ani sám sebe, ale musíme utíkat, vydat se na cestu a snášet dlouhé cestování: to se přece vůbec neshoduje s tvým slibem. Takto Josef neuvažuje, protože má pevnou víru. Ani se neptá na dobu návratu, přestože to anděl nechává nerozhodnuto, ale jen mu říká: buď tam – v Egyptě –, dokud ti neřeknu.*

Přesto Josef neuvažuje o obtížích, ale poslechne a věří a s radostí snáší všechny tyto zkoušky.

Josefova víra neváhá, Josef poslechne vždy a rychle. Abychom lépe pochopili toto ponaučení, které nám tady svatý patriarcha dává, je dobré uvědomit si, že jeho víra je živá a že jeho poslušnost není poslušnost člověka, který se jen nechává strhávat událostmi. Křesťanská víra stojí v naprostém protikladu ke konformismu, nedostatku vnitřní činnosti a energie.

Josef se bezvýhradně odevzdává do Božích rukou, ale vždy o všem, co se děje, přemýšlí, a tak získává od Boha jistý stupeň chápání Božího díla, skutečnou moudrost. Krok za krokem tedy poznává, že ony nadpřirozené záměry souvisejí s Božími plány, které jsou ovšem často v protikladu s plány lidskými.

V různých životních situacích se patriarcha Josef nevzdává přemýšlení ani své zodpovědnosti. Naopak: do služby víry zapojuje veškerou svou lidskou zkušenost. Když se vrací z Egypta, *uslyšel, že je v Judsku místo svého otce Heroda králem Archelaus, bál se tam jít* (Mt 2,22). Naučil se pohybovat podle Božího plánu a jako potvrzení, že Bůh opravdu chce to, co on tuší, se mu dostává pokynu, aby se uchýlil do Galileje.

Taková byla víra svatého Josefa: pevná, důvěřivá, neporušená, projevovaná různým odevzdáním se do Boží vůle, rozumnou poslušností. A stejná jako víra byla i jeho láska a soucit. Jeho víra se spojuje s láskou: s Láskou Boha, který plnil sliby dané Abrahamovi, Jakubovi, Mojžíšovi, s láskou manžela k Marii a s otcovskou láskou k Ježíši. Víra a láska v očekávání velkého poslání, které uskutečňuje ve světě Bůh a používá

při tom pro spásu lidí i jeho,
galilejského tesaře.

43 Víra, naděje a láska: to jsou tři
základní osy života sv. Josefa i života
každého křesťana. Oddanost sv.
Josefa je utkána z věrné lásky,
láskyplné víry, pevné naděje. Jeho
svátek je tedy vhodnou příležitostí k
tomu, abychom všichni obnovili svou
věrnost křesťanskému povolání,
které každému z nás dal Bůh.

Když si člověk upřímně přeje žít z
víry, naděje a lásky, pak obnova
odevzdanosti neznamená dělat něco
zbytečného. Máme-li víru, naději a
lásku, pak obnovit se znamená – přes
osobní omyly, pády, slabosti –
zůstávat stále v Božích rukou:
znamená to potvrdit cestu věrnosti.
Obnovit věrnost znamená obnovit,
znovu to opakují, věrnost tomu, co
od nás chce Bůh – tj. milovat skutky.

Láska má nutně své charakteristické
projevy. Někdy se mluví o lásce, jako

by to bylo něco pro vlastní uspokojení nebo jako by to byl pouhý prostředek k sobeckému zdokonalení vlastní osobnosti. Není tomu tak: opravdová láska znamená vyjít ze sebe, odevzdat se. Láska s sebou přináší radost, ale je to radost, která má kořeny v kříži. Dokud žijeme na této zemi a nedosáhneme plnosti budoucího času, nemůže být opravdová láska bez oběti, bez bolestí. Bez bolesti, která je sladká, která je zdrojem vnitřní radosti, ale bez bolesti skutečné, protože předpokládá zvítězit nad vlastním sobectvím a považovat lásku za měřítko všech našich skutků.

44 Skutky lásky jsou vždy velké, i když se jedná o zdánlivě nepatrné věci. Bůh přišel k lidem, ubohým tvorům, a řekl nám, že nás má rád: *Deliciae meae esse cum filiis hominum* (Př 8,31), rozkoší mi bylo stýkat se s lidmi. Bůh nám dává poznat, že důležité je všechno: skutky, které

lidským zrakem nazíráno
považujeme za mimořádné, i ty, které
naopak hodnotíme jako druhořadé.
Nic nepřichází nazmar. Bůh nikým
neopovrhuje, Všichni, každý podle
svého vlastního povolání – doma, ve
svém zaměstnání, v práci, při plnění
stavovských a občanských
povinností, ve svých funkcích –,
všichni jsme povoláni k účasti na
nebeském království.

Tomu všemu nás učí život svatého
Josefa: prostý, normální, všední, léta
stále stejné práce, lidsky jednotvárné
dny, které plynou jeden za druhým.
Hodně jsem o tom přemýšlel, když
jsem rozjímal o osobě svatého Josefa,
a toto je jeden z důvodů, proč ho
mám ve zvláštní úctě.

Když svatý Otec Jan XXIII. ve svém
závěrečném proslovu na prvním
zasedání 2. vatikánského koncilu 8.
prosince roku 1962 oznámil, že v
mešním kánonu bude uváděno

jméno sv. Josefa, ihned mi telefonoval jistý vysoký církevní hodnostář a řekl mi: *Rallegramenti! Blahopřeji! Když jsem slyšel to oznámení, ihned jsem myslel na vás, na radost, kterou vám to jistě udělá.* A bylo tomu tak: na koncilním zasedání, které zastupuje celou církev shromážděnou v Duchu svatém, se zdůrazňuje nadpřirozená hodnota života sv. Josefa, hodnota obyčejného života práce před Bohem při dokonalém plnění Boží vůle.

pdf | dokument generován automaticky
z <https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/v-josefove-dilne/> (04.08.2025)